

LOTJE LATER

Cees van den Berg

Lotje Later

© 2020 Cees van den Berg
Omslag en illustraties: Monique Dozy
Boekverzorging: Eveline Verburg

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v., Vijverlaan 48,
3062 HL Rotterdam, 2020
ISBN 978 90 477 1354 8
NUR 283

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux, waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

Kijk voor spelletjes, lessuggesties en meer op:
www.lemniscaat.nl

*Als fantasie werkelijkheid wordt,
wordt de werkelijkheid fantastisch.*

Antón Sourdine, componist

Wonderschoon vioolspel

Een meisje van tien zit op de kleine wijzer van de kerkklok. Er staan honderden mensen op het grote plein voor de kerk en allemaal kijken ze naar het meisje op de wijzer. Iedereen kent haar als 'het vioolmeisje'. Ze is wereldberoemd.

Ze zit rustig van het uitzicht te genieten en wacht op de hoogwerker die haar van de kerkklok zal halen. Ze is totaal niet bang en vindt de aandacht fijn.

De mensen op het plein stoten elkaar aan en wijzen naar boven. Kijk, daar zit het vioolmeisje! Sommige mensen zwaaien naar haar en het meisje zwaait terug.

Dan zet ze de viool tegen haar schouder en begint te spelen. Onder haar wordt het doodstil. De mensen stoppen met praten en staan ademloos, sommigen met gesloten ogen, te luisteren naar het wonderschone vioolspel van het meisje. De tonen raken los van haar viool en dwarrelen als sneeuwvlokken neer op het plein. En soms komen de tonen zelfs v r voorbij het plein.

Wat kan ze prachtig spelen. Zelfs de natuur houdt haar adem in. De vogels zoeken een geschikte tak op,

stoppen met zingen en gaan er eens goed voor zitten. Ook de wind gaat liggen en de bomen gaan over op geruisloos wiegen. Zo, wat mooi.

AAN: Janine Jansen

ONDERWERP: Vragen over vioolspelen

Beste Janine, mijn naam is Lotje Later en ik heb uw e-mailadres gevonden op het internet. Ik weet niet of dit het goede adres is. Ik wil u wat vragen over vioolspelen. Ik hoop dat u antwoordt.

Groetjes,
Lotje Later

1. Strijken, niet zagen!

Lotje Later gaat op haar tenen staan en belt aan. De bel hangt niet te hoog, Lotje is niet zo groot. Net als oma Later, die ook vaak op haar tenen moest gaan staan om ergens bij te kunnen. Een familiekwaaltje dus.

'Ta-ta-ta-taaaa,' klinkt de deurbel.

Lotje kijkt naar de blinkend gepoetste koperen naamplaat naast de deur.

De voordeur zwaait open en in de deuropening staat Silvia Krabbenbak. Juf Krabbenbak, zoals iedereen haar noemt, is een lange, magere vrouw met een enorme knot op haar hoofd die bijeen wordt gehouden door vier

komt, stoppen hun vingers in hun oren en zetten het op een lopen. In een mum van tijd is het park leeg.

Lotje speelt gewoon door.

*ii eueuei IIII kgggggggii ii gggg
gk gk gk gk gggggggg*

In de wijde omtrek worden deuren en ramen met een zwaai gesloten. Alle dieren in de directe omgeving maken dat ze weggelopen. Bloemen trekken zich van schrik terug in de grond. Van sommige bomen komt de boomchors spontaan los. In het hele park is geen mens of dier meer te bekennen.

En dat allemaal omdat iedereen in de war is geraakt van het geluid van een viool. Een afschuwelijk klinkende viool. Lotjes viool. Daar kan die viool niets aan doen. Het is de schuld van degene die erop speelt.

‘JA, STOP MAAR, LOTJE,’ zegt juf Krabbenbak, die de studeerkamer binnenkomt.

Lotje stopt met spelen. Even is het doodstil.

‘WE GAAN VANDAAG AAN DE DANSE MACABRE VAN CAMILLE SAINT-SAËNS WERKEN. HEB JE JE HUISWERK GEDAAN?’ vraagt juf Krabbenbak.

Lotje kijkt juf Krabbenbak aan. Waarom staat ze zo te schreeuwen? Ze is toch niet doof aan het worden? Dat zou helemaal wat zijn. Een dove vioollerares. Ze moet even grinniken bij de gedachte.

Juf Krabbenbak kijkt haar vragend aan.

‘Ik heb de hele week gestudeerd,’ zegt Lotje trots. ‘Ik denk dat ik het tweede deel aardig in m’n vingers heb.’

‘WAT HEB JE AAN JE VINGERS?’ vraagt juf Krabbenbak.

‘Niets!’ zegt Lotje verbaasd. ‘Ik zei ín mijn vingers.’
‘OKÉ,’ zegt juf Krabbenbak, ‘LAAT MAAR HOREN.’ Ze peutert wat aan haar oordopjes.

Lotje zoekt in haar tas. ‘O,’ zegt ze, ‘ik ben de bladmuziek vergeten.’

Juf Krabbenbak zucht. ‘JE ZOU...’ Ze realiseert zich dat ze wel heel erg hard praat. ‘Je zou je hoofd nog vergeten als dat niet vastzat.’ Ze zet haar eigen bladmuziek neer en geeft met haar dirigerestokje al tikkend het tempo aan. Lotje begint te spelen.

*kriieeg... giieek...
kriieegggg*

Dat er zoveel geluid uit een viool kan komen. Onvoorstelbaar.

*kkgggieieiiekgg...
ggkkkggg... ggggkkgkkg...*

‘Rechttop staan, Lotje, je speelt geen elektrische gitaar in een rockgroep.’ Juf Krabbenbak tikt met haar dirigerestokje tegen de onderkant van de vioolhals.

Lotje gaat in de strakke speelhouding staan waarop juf Krabbenbak zo gek is. ‘De Krabbenbakhouding’ noemt ze het. Juf Krabbenbak heeft de houding zelf uitgevonden en dus vindt ze dat ze die best naar zichzelf mag vernoemen.

Juf Krabbenbak zwaait kordaat de maat met haar dirigerestokje. Ook al hoort ze door die oordopjes nagenoeg niets van Lotjes vioolspel. Dat dirigerestokje heeft ze tijdens de les altijd in haar handen. Ook als ze – met één hand – meespeelt op de piano zwaait ze met het stokje. Zelfs als ze onder de douche staat, ligt het dirigerestokje voor het grijpen.

De ogen van Lotje schieten over de bladmuziek vol met zwarte nootjes, stokjes en vlaggetjes.

‘Nee, nee, dat is niet goed! Je moet strijken, niet zagen. Het is paardenhaar, geen schuurpapier,’ roept Juf Krabbenbak. ‘Ja, stop maar, Lotje.’

Lotje stopt met spelen. Juf Krabbenbak loopt demonstratief de kamer uit, komt weer terug en zegt: ‘Ik heb nog even op het naambordje naast de buitendeur gekoken, maar er staat toch echt op dat ik vioollerares ben en geen zingende-zaag-lerares. Opnieuw!’

Juf Krabbenbak drukt de dopjes nog dieper in haar oren.

Als voorbereiding voor de les van vandaag heeft Lotje opgezocht waar *Danse Macabre* over gaat. Het gaat over de Dood die om middernacht, op het kerkhof, een danslied speelt op zijn viool. Alle geraamtes klimmen uit hun graf en dansen en springen in het rond. Je hoort het gekletter van de beenderen. Ze gaan de hele nacht door. Maar als de haan kraait en de morgenstond aanbreekt schiet iedereen terug het graf in. Lotje vindt dat het dan ook griezelig en spookachtig moet klinken. En dat lukt aardig.

Ze haalt de strijkstok van haar viool en kijkt juf Krabbenbak hoopvol aan.

‘Dat ging beter dan ik had verwacht,’ zegt ze. Juf Krabbenbak reageert niet.

‘Juf Krabbenbak. Hallo!’ Ze zwaait met haar strijkstok heen en weer.

‘WAT IS ER, LOTJE?’ Juf Krabbenbak ziet nu pas dat Lotje gestopt is met spelen. Vliegensvlug haalt ze de dopjes uit haar oren. Tenminste, dat is de bedoeling. De linker krijgt ze eruit, maar de rechter blijkt goed vast te zitten. Juf Krabbenbak zet haar beste glimlach op.

‘Wat?’ vraagt ze zacht.

‘Ik zei dat het beter ging dan ik had verwacht,’ zegt Lotje. Juf Krabbenbak laat een klein kuchje horen.

‘En waar maak je dat uit op, Lotje?’

‘De viool zong. Thuis lukte het maar niet. Maar zoals u hoorde, lukte het nu wel.’

‘Of de viool gezongen heeft, weet ik niet,’ zegt juf Krabbenbak een beetje streng. ‘Ik weet wel dat je constant je elleboog optilde. En wat hebben we geleerd van de Krabbenbakhouding?’

‘Nooit je elleboog optillen! Maar Janine Jansen tilt haar elleboog wel op. En soms best wel hoog,’ zegt Lotje stellig. ‘En zij is niet de enige. Zelfs Itzhak Perlman en Yehudi Menuhin doen het.’

Juf Krabbenbak peutert even in haar rechteroor. Dan steekt ze haar neus een beetje de lucht in.

‘Janine Jansen heeft nooit les van mij gehad. Dus is zij niet opgeleid met de Krabbenbakhouding. Iedere leraar heeft zijn eigen lesmethode. En de mijne heet Krab-ben-bak-hou-ding. En dat betekent?’ Ze kijkt Lotje vragend aan.

‘Nooit je elleboog optillen, de pols bewegen van stand 1 naar 3, terug naar 4 en los op 2. Voeten op aarde stand,’ somt Lotje droog op.

‘Goed zo, Lotje.’ Juf Krabbenbak tikt met haar stokje op de muziekstandaard. ‘Laten we het nog een keer

proberen.’ Vliegensvlug duwt ze het dopje terug in haar linker oor.

Lotje plaatst de viool onder haar kin, zet de strijkstok op de snaren en begint te spelen. Juf Krabbenbak zwaait de maat. ‘Een, twee, drie. Een, twee, drie... Strijken, Lotje, strijken.’

Lotje steekt nu geconcentreerd het puntje van haar tong uit haar mond. Ze let op haar elleboog, op haar pols en haar voeten en speelt de noten die op het papier geschreven staan. Hoe hard ze ook haar best doet, ze krijgt haar viool niet meer aan het zingen.

Na de les pakt ze haar viool in.

‘Volgende week,’ zegt juf Krabbenbak, ‘gaan we aan de slag met Beethoven.’

Lotje knikt, pakt haar vioolkoffer en loopt de kamer uit. Bij de voordeur draait ze zich om en kijkt ze juf Krabbenbak aan.

‘Juf? Na hoeveel lessen komt mijn echte talent naar boven?’

‘Lotje, je zit al vijf jaar op les. Wat denk je zelf?’

‘Ik voel dat het eraan komt.’

‘Ik denk dat het nog erg diep verborgen zit. We moeten nog dieper graven.’

‘Diep of niet: ik ben, volgens mij, goed op weg.’

‘Ja, Lotje,’ zegt juf Krabbenbak, terwijl ze met haar vinger diep in haar oor staat te peuteren, ‘dat zou zeker kunnen.’

Lotje stapt vrolijk de deur uit en huppelt de straat op.

Na Lotjes vertrek is juf Krabbenbak nog uren bezig om het dopje uit haar rechteroor te krijgen. Eerst met haar nagel, dan met haar vingers en met een beetje dagcrème. Geen resultaat. Ze probeert het met een stemvork, een eetlepel, een balpen en een waterpomptang.

Uiteindelijk lukt het met een liter olijfolie. Ze giet de hele fles leeg, schudt flink met haar hoofd en hoort dan, PLOP!, het dopje uit haar oor schieten.

AAN: Janine Jansen

ONDERWERP: Wie ik ben

Beste Janine, mijn naam is Lotje. Ik ben tien jaar, bijna elf, en ik speel ook viool. Nog niet zo goed als u (of mag ik 'jij' schrijven?) maar ik ben hard op weg. Ik volg al vijf jaar les bij juf Krabbenbak. Zij heeft me al veel geleerd. Zoals de Krabbenbakhouding, toonladders, sna-renovergang, mooi vibreren en heel belangrijk: heel veel luisteren naar wereldberoemde violisten zoals u... jij! Ik denk dat juf Krabbenbak wel eens twijfelt aan mijn talent, maar daar maak ik me geen zorgen over. Ik hoor in mijn hoofd hoe het moet klinken. Dat hoorde ik al toen ik voor de allereerste keer op een viool speelde. Ik moet het alleen nog voor elkaar zien te krijgen. Ik studeer elke dag en elke week word ik beter en beter. Dat de mensen om me heen zoals mijn familie (behalve mijn vader want hij is mijn grootste fan), de burens, mijn beste vriend Joris en meester Han het nog niet horen, is logisch, want zij spelen geen viool. Ik ga nu weer studeren. Ik schrijf je snel weer.

Groetjes,

Lotje